နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရာတွင် နိုင်ငံတော်အချုပ်အခြာအာဏာ၏ ခက်မသုံးမြာဖြစ်သည့် ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ တရားစီရင်ရေးဟူသည့် မဏ္ဍိုင်ကြီးသုံးရပ်ဖြင့် အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ထိန်းကျောင်းဆောင်ရွက်သည်ဟု ဆိုထားရာ ဥပဒေဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာများကို ပြည်သူများ သိရှိလေ့လာနိုင်ရန် စာရေးသူ မောင်စာဂ၏ ဥပဒေနှင့်စပ်ဆိုင်သော ဆောင်းပါးများကို ဖော်ပြပေးသွားပါမည်၊ ဆောင်းပါးတွင် ပါရှိသည့် အကြောင်းအရာများသည် စာရေးသူ၏ အာဘော်သာဖြစ်ပါသည်၊ (စာတည်းအဖွဲ့)

မဲဆန္ဒရှင်များ၊ ရွေးကောက်ပွဲနှင့်ဥပဒေ

မောင်စာဂ

၂၀၁၈ ခုနှစ် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲကို နိုဝင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပမည်။ အချိန်ကာလ နီးကပ်လာနေပြီ။ မဲဆန္ဒရှင်များ ဆန္ဒမဲပေးဖို့ ကြိုတင်ပြင်ဆင်နေကြပြီ။ ဤတွင် ရွေးကောက်ပွဲတစ်ခု၌ မဲဆန္ဒရှင်များက သိသင့်သိထိုက်သည့် အချက်များကို သက်ဆိုင်ရာ လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များမှ အနှစ်ချုပ်ကောက်နုတ်၍ မျှဝေပါရစေ။

မဲဆန္ဒရှင်

မဲဆန္ဒရှင်ဆိုသည်မှာ လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲတစ်ရပ်တွင် ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူတစ်ဦးကို ဆိုသည်။

ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူများ

ရွေးကောက်ပွဲစတင်ကျင်းပသည့်နေ့တွင် အသက် ၁၈ နှစ်ပြည့်ပြီးသူများ၊ နိုင်ငံသား၊ ဧည့်နိုင်ငံသား၊ နိုင်ငံသားပြုခွင့်ရသူများနှင့် သက်ဆိုင်ရာမဲဆန္ဒနယ်၏ မဲစာရင်းတွင် ပါဝင်သူများဖြစ်လျှင် ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့်မရှိသူများ

သာသနာ့ဝန်ထမ်း၊ ထောင်ဒဏ်ကျခံနေရသူ၊ စိတ်ပေါ့သွပ်နေသည်ဟု သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေက ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတိုင်း သတ်မှတ်ခြင်းခံရသူ၊ လူမွဲအဖြစ်ဆုံးဖြတ်ကြေညာခံထားရခြင်းမှ လွတ်မြောက်ခွင့်မရသေးသူ၊ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေအရ တားမြစ်ခြင်း ခံရသူ၊ နိုင်ငံခြားသား သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြားသားအဖြစ် ခံယူထားသူများသည် ဆန္ဒမဲပေးခွင့် မရှိကြပါ။

မဲဆန္ဒရှင်တစ်ဦး၏တာဝန်

ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲက မဲစာရင်းများကို ကြေညာသည့်အခါ သက်ဆိုင်ရာမဲစာရင်းတွင် မိမိ၏ အမည် ပါဝင်ခြင်း ရှိ-မရှိကို လာရောက်ကြည့်ရှုရန် တာဝန်ရှိသည်။ ထို့ပြင် မဲရုံတွင် ဆန္ဒမဲပေးသည့်အခါ မဲရုံမှူးက တာဝန်အရ ညွှန်ကြားခြင်းကို လိုက်နာရန် တာဝန်ရှိသည်။

မဲဆန္ဒရှင်တစ်ဦး၏အခွင့်အရေးများ

(က) လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများကို လျှို့ဝှက်ဆန္ဒမဲဖြင့် တိုက်ရိုက် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခွင့်ရှိသည်၊

(ခ) ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဆန္ဒမဲပေးလိုကပေးနိုင်ပြီး မပေးလိုက မပေးဘဲနေခွင့်ရှိသည်၊ သို့ရာတွင် ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးမဆုံးရှုံးစေရန် အလေးထားရပါမည်၊

(ဂ) ဆန္ဒမဲလက်မှတ်ရှိအမည်များကို မဖတ်တတ်လျှင် သို့မဟုတ် ဆန္ဒမဲမပေးတတ်လျှင် မဲစာရင်း၌ပါရှိသော မိမိ၏ ဖခင်၊ မိခင်၊ ဇနီး၊ ခင်ပွန်း၊ သားသမီး၊ ညီအစ်ကို မောင်နှမအရင်း တစ်ဦးဦးအား မိမိညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း ဆန္ဒမဲလက်မှတ်ပေါ်၌ လျှို့ဝှက်ဆန္ဒပြုစေနိုင်သည်။ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်များမရှိခဲ့လျှင် မဲရုံတွင်ဆိုပါက မဲရုံမှူးအား အကူအညီတောင်းခံနိုင်သည်၊

(ဃ) မသန်စွမ်းသူဖြစ်လျှင် မဲစာရင်း၌ပါရှိသော မိမိ၏ဖခင်၊ မိခင်၊ ဇနီး၊ ခင်ပွန်း၊ သားသမီး၊ ညီအစ်ကို မောင်နှမအရင်းတစ်ဦးဦး သို့မဟုတ် မသန်စွမ်းသူကိုယ်တိုင် စိတ်ကြိုက်ရွေးချယ်သူတစ်ဦးဦး၏ အကူအညီဖြင့် ဆန္ဒမဲပေးခွင့်ရှိသည်၊

(င) ရွေးကောက်ပွဲမကျင်းပမီ သော်လည်းကောင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပနေစဉ်သော်လည်းကောင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပြီးသည့်နေ့မှ ၁၅ ရက်အတွင်း သော်လည်းကောင်း ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ဖြစ်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သက်သေအထောက်အထား ခိုင်လုံစွာဖြင့် သက်ဆိုင်ရာရဲစခန်းသို့ တိုင်တန်းခွင့်ရှိသည်၊

(စ) ကိုယ်စားလှယ်လောင်းတစ်ဦး၏ ရွေးကောက်ပွဲကုန်ကျစရိတ် ငွေစာရင်းမိတ္တူမှန်ကို တစ်မျက်နှာလျှင် ငွေကျပ် ၁၀၀၀ ပေးဆောင်၍ ရယူခွင့်ရှိသည်၊

(ဆ) လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း ခံရသူအား ကန့်ကွက်သော ကန့်ကွက်လွှာကို ယင်းရွေးကောက်ပွဲနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆီလျော်သော အကြောင်းပြချက်များကို ဖော်ပြပြီး ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သို့ သတ်မှတ်ထားသည့်အတိုင်း တင်သွင်းလျှောက်ထားနိုင်ခွင့်ရှိသည်။

မဲစာရင်းတွင် အမည်ပါရှိရေးဆောင်ရွက်ရန် အချက်များ

(က) မဲစာရင်းများ ကပ်ထားကြေညာသည့်အခါ သွားရောက်ကြည့်ရှုပြီး မဲစာရင်း၌ မိမိအမည် ပါဝင်ခြင်းမရှိလျှင် ထည့်သွင်းပေးရန် တောင်းဆိုလွှာ ပုံစံ(၃)ဖြင့် တင်သွင်းရန်၊ မဲစာရင်းပါ အမည်နှင့် အခြားအချက်အလက်များအား ကန့်ကွက်ရန်ရှိပါက ကန့်ကွက်လွှာပုံစံ (၄)ဖြင့် တင်သွင်းရန်၊ မဲစာရင်းပါ အချက်အလက် တစ်ခုခုကို ပြင်ဆင်ရန်ရှိပါက ပြင်ဆင်လွှာ ပုံစံ(၄-ဂ)ဖြင့် တင်သွင်းရန်၊

(ခ) မဲဆန္ဒနယ်တစ်နယ်ထက်ပိုသော မဲဆန္ဒနယ်များ၏မဲစာရင်းတွင် မိမိ၏အမည် ပါရှိနေပါက မိမိမဲပေးလိုသည့်မဲဆန္ဒနယ်တွင် မဲပေးနိုင်ရေးအတွက် မြို့နယ်ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲသို့ တင်ပြဆောင်ရွက်ရန်၊

(ဂ) မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုအတွင်းတွင်ရှိသော ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာတစ်ခုထက်ပိုသည့် မဲစာရင်းများတွင် မိမိ၏အမည် ပါရှိနေပါက မိမိမဲပေးလိုသည့် ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာ အုပ်စုတွင် မဲပေးနိုင်ရေးအတွက် မြို့နယ်ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲသို့ တင်ပြဆောင်ရွက်ရန်၊

(ဃ) ဒေသတစ်ခုမှ အခြားဒေသတစ်ခုသို့ ပြောင်းရွှေ့လိုသည့်အခါ ၁၉၅၁ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်း နေထိုင်သူများမှတ်ပုံတင်ရေးနည်းဥပဒေ ၂၆(၂) နှင့် နည်းဥပဒေ ၂၇(၁) တို့အရ ထုတ်ပေးသောပုံစံ(၁၀) သို့မဟုတ် (၉၀/၁/န(သ) နှင့်အတူ လက်ရှိမဲဆန္ဒနယ် စာရင်း၌ မိမိအမည်ကို ပယ်ဖျက်၍ အခြား မဲဆန္ဒနယ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ပေးရန် တောင်းဆိုလွှာ ပုံစံ(၄-က)ဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲသို့ တင်သွင်းဆောင်ရွက်ရန်၊

(င) အပိုဒ်ခွဲ(ဃ)အရ ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် မိမိ၏ အမည်ကို မဲစာရင်းမှ ပယ်ဖျက်ပြီးကြောင်း အထောက်အထားဖြစ်သည့် ပုံစံ(၄-ခ)ကို ယင်းရပ်/ကျေးကော်မရှင် အဖွဲ့ခွဲမှရယူရမည်။ ထို့နောက် မိမိပြောင်းရွှေ့ရောက်ရှိသည့်နေရာ၏ အိမ်ထောင်စုဇယားနှင့် ပုံစံ (၄-ခ) တို့ပူးတွဲ၍ တောင်းဆိုလွှာ ပုံစံ (၃) ကို မိမိပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရာ ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲသို့ တင်သွင်းလျှောက်ထားရန်၊

(စ) အနည်းဆုံး ရက်ပေါင်း ၁၈၀ ထက်မနည်း မဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပသို့ ရောက်ရှိနေပြီး မိမိ၏ အမြဲတမ်းနေရပ်သို့ပြန်လည်ပြီး မဲပေးလိုခြင်း မရှိပါက မိမိရောက်ရှိနေသော မဲဆန္ဒနယ်တွင် ရွေးကောက်ခံသော လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများကို ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့်ရရှိရေးအတွက် တောင်းဆိုလွှာပုံစံ (၃-က) ဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာကော်မရှင် အဖွဲ့ခွဲသို့တင်ပြလျှောက်ထားရန်။

ကြိုတင်ဆန္ဒမဲလက်မှတ်ဖြင့် ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့်

အောက်ပါအခြေအနေများတွင် ကြိုတင်ဆန္ဒမဲလက်မှတ်ဖြင့် ဆန္ဒမဲပေးခွင့်ရှိသည် -

(က) ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပသည့်နေ့ရက်၌ မိမိနှင့်သက်ဆိုင်သောမဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပသို့ ခရီးဝေးသွားရန်ရှိပါက ယင်းသို့ ခရီးဝေးသွားရန် အကြောင်းကို ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာကော်မရှင် အဖွဲ့ခွဲသို့ ခိုင်လုံသော အထောက်အထားကို တင်ပြနိုင်လျှင်၊

(ခ) ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပသည့်နေ့ရက်၌ မဲစာရင်း၌ပါရှိရာဒေသမှ ကျော်လွန်၍ သွားရောက်တာဝန်ထမ်းဆောင်ရသော ဝန်ထမ်း သို့မဟုတ် တပ်မတော်သား၊ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များဖြစ်နေလျှင်၊

(ဂ) မဲဆန္ဒနယ် အတွင်းတွင်ရှိသော်လည်း မဲရုံသို့ ကိုယ်တိုင်လာရောက်၍ ဆန္ဒမဲမပေးနိုင်သော အနာကြီးရောဂါ စွဲကပ်နေသူများ၊ ရောဂါဝေဒနာ ပြင်းထန်စွာ ခံစားနေရသူများ၊ အသက်အရွယ်ကြီးရင့်နေသူများ၊ နေအိမ်တွင် မီးဖွားနေသူများ၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ ရဲအချုပ်စခန်း သို့မဟုတ် အကျဉ်းစခန်းတွင် အချုပ်ခံနေရသူများ၊ ဆေးရုံ၌ အတွင်းလူနာအဖြစ် ဆေးဝါးကုသမှုခံယူနေရသူများဖြစ်လျှင်၊

(ဃ) ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပသည့် နေ့ရက်၌ မဲဆန္ဒနယ်၏ပြင်ပတွင် ရောက်ရှိနေသော တပ်မတော်သားများနှင့် အတူနေအိမ်ထောင်စုဝင်များ၊ မဲဆန္ဒနယ်ပြင်ပရောက် ကျောင်းသားများ၊ သင်တန်းသားများ၊ အခြားမဲဆန္ဒရှင်များနှင့် အချုပ်ခံနေရသူများ၊ ဆေးရုံတက်ရောက်နေသော အတွင်းလူနာများ၊ အစိုးရ၏ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် နိုင်ငံပြင်ပတွင် ရောက်ရှိနေသူများဖြစ်လျှင်။

ဆန္ဒမဲပေးရာတွင် သိရှိမှတ်သားဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များ

(က) မဲရုံသို့ဝင်ရောက်သည့်အခါ မဲစာရင်းစစ်ဆေးသူထံ မိမိ၏မဲစာရင်း အမှတ်စဉ်နှင့် အမည်ကို ပြောပြပါ။ အထောက်အထားအဖြစ် နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကတ်ကိုပြပါ၊

(ခ) မဲစာရင်းစစ်ဆေးသူက မိမိ၏အမည်ကို တွေ့ရှိပြီး မှန်ကန်လျှင် မဲစာရင်း၌ လက်မှတ်ရေးထိုးပေးပါ။ ထို့နောက် မဲလက်မှတ်များကို ထုတ်ယူပါ၊

(ဂ) မဲလက်မှတ်ကို ရရှိသည့်အခါ မဲရုံမှူး၏ လက်မှတ် ပါ-မပါ သေချာစွာစစ်ဆေးပါ၊

(ဃ) မဲလက်မှတ်များ စုတ်ပြဲ၊ စွန်းထင်းနေလျှင် မဲလက်မှတ်လဲပေးရန် တောင်းဆိုပါ၊

(င) ဆန္ဒမဲလက်မှတ်ရရှိလျှင် လျှို့ဝှက်ဆန္ဒပြုခန်း အတွင်းသို့ဝင်၍ ဆန္ဒမဲလက်မှတ်ပေါ်တွင် မိမိပေးလိုသော လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်း၏အမည်နှင့် သင်္ကေတ အမှတ်အသားတည့်တည့်တွင်ရှိသော လေးထောင့်အကွက် အတွင်း၌ အမှန်(✔) အမှတ်အသားပါရှိသည့် တံဆိပ်တုံးကိုနှိပ်၍ ဆန္ဒပြုရမည်၊

(စ) မိမိဆန္ဒပြုလိုသည့်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးကိုသာ ဆန္ဒမဲပေးပါ၊

(ဆ) ဆန္ဒပြုပြီးလျှင် ဆန္ဒမဲလက်မှတ်ကို သေချာစွာခေါက်၍ သက်ဆိုင်ရာ လွှတ်တော်မဲပုံးတွင် ထည့်ပါ၊

(ဇ) မဲဆန္ဒနယ်တစ်နယ်တွင် လွှတ်တော်တစ်ရပ်စီအတွက် ဆန္ဒမဲတစ်မဲစီသာပေးပါ၊

(ဈ) မိမိ၏ဆန္ဒမဲသည် ပယ်မဲမဖြစ်စေရေးသတိပြုပါ၊

(ည) မဲရုံမှမထွက်မီ မဲပေးပြီးကြောင်း မင်တို့ပေးသည့် မဲရုံအဖွဲ့ဝင်ထံသွားရောက်၍ သတ်မှတ်ထားသည့် လက်ချောင်းကို မင်သုတ်ခံပါ။

မဲဆန္ဒရှင်တစ်ဦးရှောင်ရန်အချက်များ

(က) မဲဆန္ဒရှင်တစ်ဦးသည် ဆန္ဒမဲလက်မှတ် သို့မဟုတ် ကြိုတင်ဆန္ဒမဲလက်မှတ်ကို မသမာသောနည်းဖြင့် အခြားသူတစ်ဦးအား မပေးရ၊

(ခ) ဆန္ဒမဲလက်မှတ်မှအပ အခြားပစ္စည်းတစ်ခုခုကို မဲပုံးအတွင်းသို့ မထည့်သွင်းရ၊

(ဂ) အသုံးပြုဆဲဖြစ်သောမဲပုံးကို အခွင့်အာဏာမရှိဘဲ ဖွင့်လှစ်ခြင်း သို့မဟုတ် ဆန္ဒမဲလက်မှတ် သို့မဟုတ် ကြိုတင်ဆန္ဒမဲလက်မှတ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းမပြုရ၊

(ဃ) ရွေးကောက်ပွဲတစ်ခုခုတွင် လွှတ်တော်မဲဆန္ဒနယ် တစ်နယ်ထက်ပိုသော မဲဆန္ဒနယ်များအတွက် ဆန္ဒမဲမပေးရ၊

(င) သူတစ်ပါးအယောင်ဆောင်၍ ဆန္ဒမဲလက်မှတ် သို့မဟုတ် ကြိုတင်ဆန္ဒမဲလက်မှတ်ကို လာရောက်တောင်းဆိုခြင်း သို့မဟုတ် ဆန္ဒမဲပေးခြင်းမပြုရ၊

(စ) ဆန္ဒမဲလက်မှတ်ပေါ်၌ အမှတ်အသားတစ်စုံတစ်ရာမပြုလုပ်ရ၊ ဆန္ဒမဲလက်မှတ်ကို မဆုတ်ဖြဲရ၊

(ဆ) အတုပြုလုပ်ထားသော ဆန္ဒမဲလက်မှတ် တစ်ခုခုကိုဖြစ်စေ၊ အများကိုဖြစ်စေ မဲပုံးအတွင်းသို့ မထည့်သွင်းရ၊

(ဇ) ကိုယ်စားလှယ်စေလွှတ်၍ ဆန္ဒမဲမပေးရ။

ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့် မဆုံးရှုံးစေရေး

ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် ရွေးကောက်ပွဲများကို မဖြစ်မနေကျင်းပပေးရမည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်သည် ပြည်သူလူထုကို ဗဟိုပြုသည့် စနစ်ဖြစ်သည်။ မဲဆန္ဒရှင်များက ၎င်းတို့၏ ဆန္ဒနှင့်အညီ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်ကြရသည်။ ယင်းသို့ ရွေးကောက်တင်မြှောက်နိုင်ရေး ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပကြရသည်။ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူများ၏ ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့် မဆုံးရှုံးစေရေးသည် အဓိကဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲဆန္ဒရှင်များက မည်သည့်တာဝန်များရှိသည်၊ မည်သည့်အခွင့်အရေးများရှိသည်၊ မည်သို့လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြရမည် စသည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များကို သိရှိနားလည်သဘောပေါက်ခြင်းအားဖြင့် မဲဆန္ဒရှင်များ ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့် ဆုံးရှုံးမှုမဖြစ်စေသည့်အပြင် မဲဆန္ဒရှင်များ၏ ဆန္ဒမဲပေးခြင်း ရလဒ်အစစ်အမှန်ကို ဖော်ထုတ်သွားနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်မိကြောင်းပါ။

မဲဆန္ဒရှင်များ၏ ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့် မဆုံးရှုံးစေလိုပါ။
လွတ်လပ်မှန်ကန်စွာ ဆန္ဒမဲပေးနိုင်ကြပါစေ။
ဆန္ဒမဲပေးခြင်း ရလဒ်အမှန်ကို ထုတ်ဖော်နိုင်ကြပါစေ။